

HANS
VAN DEN POL

LANGS
het
PAD
naar de
TEMPEL

ROMAN

HANS VAN DEN POL

*Langs het pad
naar de tempel*

ROMAN

*Dan beweegt de stoet zich over het pad
Langs graven en vergeeld rozenblad*

CARL MICHAEL BELLMAN, *Epistel 81*

Santiago, september 1973

Op volle snelheid rijden twee legertrucks naar de ingang van de hal. Hij kan zijn moeder en zusje nog net op tijd wegtrekken. Militairen springen uit de trucks en gooien zakken op de grond en andere soldaten trekken ze naar binnen. Er blijft een rood spoor achter. Plotseling ziet hij dat het geen zakken, maar lichamen zijn. Hij staat vooraan als een soldaat hem vastpakt.

‘Wat is je naam?’

‘Guillermo.’

‘Hoe oud ben je?’

‘Twaalf, mijnheer.’

De soldaat kijkt hem aan. ‘Wat doe je hier?’

‘Mijn moeder zoekt mijn vader.’

‘Je kunt beter naar huis gaan.’ Achter de soldaat valt een lichaam uit de legertruck. Guillermo schrikt. Het lijkt oom Víctor wel. Hij rukt zich los en rent naar zijn zusje en zijn moeder.

‘Snel’, zegt zijn moeder en ze trekt hem de donkere hal in. Er hangt een zoete, metaalachtige lucht. Met zijn rechterhand drukt hij de onderkant van zijn t-shirt tegen zijn neus. Huilende en schreeuwende mensen versperren de weg. Anderen murmelen of snikken zachtjes. Hij stapt over de lijken heen, deinst terug als hij een weke ondergrond voelt.

Plotseling staat zijn moeder stil, ze gilt, hij gaat naast haar staan, voelt haar schokkende bewegingen.

Guillermo herkent zijn vader aan het gebloemde overhemd. Teder strijkt hij zijn moeder over haar rug, kijkt naar de bebloede hoop voor zijn voeten en pakt haar vast. ‘Mama, ik wil naar huis.’ Hij draait zich om en trekt zijn moeder mee.

I

De dennentakken in de etalage krijgen al een bruine gloed. Na een lange aarzeling duwt Cornelis met een gitaar in zijn hand de deur van de systembolaget open. Het geklingel van de bel voert hem terug naar de slijterij waar hij vroeger jenever voor zijn vader haalde. Hij had zijn best gedaan, terwijl hij zich niet kan herinneren dat iemand zich om hem bekommerde. Zijn ouders kwamen zelfs niet toen hij tijdens de oorlog met tbc in het ziekenhuis lag. De wederopbouw nam al zijn vaders tijd in beslag. Zijn vergeefse jacht op fortuin had het gezin uiteindelijk naar Zweden gebracht, het land dat Cornelis zowel verafgoodde als vervloekte.

Hij veegt het zweet van zijn voorhoofd, maakt de bovenste knoop van zijn bruine bontmantel open en

probeert ongemerkt door te lopen naar de stelling met kerst-aquavit.

‘Ik was al bang dat je dood was, Vreeswijk.’ De jongen achter de balie plaatst zijn handen plat op de toonbank.

‘Dat is erg voorbarig, jongeman. Ik mag dan een ouwe kop hebben, maar ik ben met mijn achtenveertig jaar nog niet eens op de helft.’ Dat hij op doktersadvies een tijd niet meer heeft gedronken hoeft hij die snotaap niet te vertellen. Rotjoch. Zijn vader trakteerde hem tenminste, vereerd als die was dat de beroemde zanger zijn dosis kwam halen in zijn winkel. Sinds hij was overleden had er nog geen borreltje vanaf gekund. Cornelis tast in zijn jaszak tussen de munten en de propjes. Het geld in zijn portemonnee wil hij bewaren voor de taxi van vanavond. Als hij wat voor Ann-Katrin mee wil brengen, dan zal het desnoods kwaadschiks moeten. ‘Van uw vader kreeg ik op oudejaarsdag vaak een fles onder de toonbank vandaan.’

‘Die vrijgevigheid heeft pa bijna zijn baan gekost, zeker met klanten zoals jij.’

‘Uw vader hield van poëzie en zei dat zijn gift een bijdrage zou leveren aan een mooi lied.’ Cornelis kijkt om zich heen, maar het is al te laat. Een jonge vader in maatpak met zijn zoontje aan zijn hand draait zich om, knipoogt naar de verkoper en lacht.

Cornelis krimpt ineen.

Er vormt zich een dun lachje om de mond van de vader. ‘Dat epistel 81 is toch een lied van jou?’

Cornelis onderdrukt de neiging om te knikken.

‘Jawel, ik zie het, je bent het.’

Dat tutoyeren van de stadsjeugd is een gebrek aan opvoeding, net als dat alles maar goedvinden, prijzen, in het belang van de ontwikkeling van het kind. Al die vaders die minder werken om hun kroost te verwennen. Te verweken. Dat was in zijn tijd wel anders. Er moest gepresteerd worden, werken, brood op de plank, een borrel in het café en als er dan nog tijd overbleef ging vader, wanneer hij de krant uit had, iets met de kinderen doen.

‘Mijn vader draaide jouw platen.’ De man tilt zijn jengelende zoontje op en geeft hem een kus op zijn wang. ‘Ik vond het niks. Die linkse romantiek, al had ik daar toen natuurlijk geen benul van, het overleeft de tijd niet. Het is passé, die ideeën en de muziek.’ De vader kijkt hem uitdagend aan.

Cornelis houdt zich in. Zolang hij niet drinkt kan hij zich beheersen. Meestal.

‘Totdat jouw lied, dat gedicht met een getal, in de top 10 kwam. Imperiet: hoe die band het speelde, de videoclip... man, die hebben er iets moois van gemaakt.’ Uit zijn broekzak haalt hij een snoepje. ‘Ja, papa gaat zo met jou naar de speelgoedwinkel.’ Hij peutert het papiertje eraf en geeft het aan het huilende ventje op zijn arm. ‘En die tekst, die was toch van Carl Michael Bellman?’

De verkoper glimlacht. ‘Een beetje respect mag wel, Bengt. Vreeswijk was groot in zijn tijd.’

‘In zijn tijd, in een andere tijd, niet in deze tijd.’

Alle spieren in Cornelis’ lijf spannen zich. Nu dan, maar op het moment dat hij een fles in zijn jaszak wil laten glijden, ziet hij een bolle spiegel boven zich en kijkt recht in het gezicht van de verkoper. Hij houdt de fles omhoog en proost droog naar hem. ‘Ik heb zo direct een afspraak, met een vrouw, het geld in mijn zak is niet toereikend, denk eens aan je vader.’

‘Ik denk iedere dag aan mijn vader, maar daar loop ik geen risico mee.’ Met beide handen slaat de verkoper een roffel op de toonbank. ‘En dat wil ik graag zo houden ook. Dus we houden ons keurig aan de regels, Vreeswijk.’

‘Ambtenaar.’ De kerstmuziek begint Cornelis op zijn zenuwen te werken. De blik van de vader priemt in zijn rug. Hij wil zich niet omdraaien. Dit wordt vernedering of geweld. Hij kent zichzelf maar al te goed. En dat zouden die snotneuzen ook moeten weten. De bladen hebben er genoeg over geschreven.

De vader haalt uit zijn borstzakje een biljet van vijfhonderd kronen. ‘Oké artiest, ik draag bij aan de poëzie der ouden van dagen. Namens mijn vader betaal ik die fles voor jou. Heb ik in ieder geval een mooi verhaal voor mijn ouders vanavond.’

Cornelis verbijst zich, alleen het resultaat telt; hij hoeft in ieder geval niet met lege handen naar Ann-Katrin.

De verkoper rolt de fles in dun wit papier. ‘Alvast een gelukkig 1986.’

Achter hem hoort hij 'skål.' Een snijdende oostenwind kiert door de deur als hij vertrekt. Weer dat geklingel. Hij zet zijn gitaar neer, trekt de drie knopen door de knoopsgaten in zijn jas, en pakt het hengsel van de gitaarhoes. Op zijn horloge ziet hij dat het nog geen middag is. Hij heeft alle tijd om naar Ann-Katrin te wandelen. Ze hebben elkaar zo lang niet gezien dat hij er evenveel naar verlangt als tegen opziet. Ze waren jong, mooi en veelbelovend.

Hij pakt het papiertje met haar adres. Gezien de buurt waar ze woont is het haar ook niet voor de wind gegaan.

2

Cornelis sloft door de negentiende-eeuwse wijk en wisselt zijn gitaar en de fles aquavit van hand. Het licht uit de hoge gebouwen verwarmt zijn gemoed. Hier stonden de mensen twintig jaar geleden in de rij voor zijn optredens. Ze bouwden altaren voor hem. Hij had in zijn favoriete restaurant, dat eigenlijk meer een tent was om te drinken, een vaste tafel waaraan hij schreef. Het trok zangers, schrijvers, cineasten, en de vrouwen die daarop afkomen aan.

De meeste mensen zien alleen de glamour, de laag vernis; het doorroestende ijzer eronder is aan hun blik onttrokken. Altijd de drang om het mooiste te maken, dat iedere keer te overtreffen en het schurende gevoel dat het nog beter had gekund. Gemoeten. De

onzekerheid tijdens het creatieproces en het genot als het klaar was. Al was het een korte extase, want daarna kwam de angst voor het oordeel van het publiek en de recensenten. Het zwaard van Damocles, al deed hij daar naar buiten toe luchtig over. En dan het optreden, en plein public je broek laten zakken. Het gevoel ebde weg naarmate een tour vorderde en het applaus aanzwol. Maar iedere dag was een nieuwe, de dag ervoor telde niet. Soms drie optredens op een avond, overdag de studio in en schrijven. Zonder de middelen had hij het niet gered. Het was zijn toverdrank en de gifbeker.

Het geluk met zijn eerste vrouw en zijn zoon Jack had hij toen niet erkend, bedwelmd als hij was door het succes en het harde werken. Een ravage liet hij achter. De schuld hing als een zware aap op zijn rug. Vooral Jack plukte de zure vruchten van zijn bewijsdrang. Een vader die altijd onderweg was, die wilde uitspattingen had en over wie de pers sensatieverhalen schreef. Maar zou hij het anders hebben gedaan? Kon hij anders? De laatste jaren twijfelde hij.

In een steeg ziet hij de gedaante van een magere vrouw. Er zitten ladders in haar maillot, om haar schouders hangt een bontjack. Haar doorzichtige gestalte steunt tegen de muur. Een man in een zwarte leren jas steekt haar iets toe, trekt het weer terug, draait zich om en kijkt Cornelis kort aan. Als hij verder loopt hoort hij

haar smeken weerkaatsen tegen de hoge muren. Het wordt overstemd door het tumult van het verkeer. Cornelis staat even stil en trekt de fles onder zijn oksel vandaan. Hij steekt over, getoeter achter hem, een auto scheert rakelings langs. Hij voelt de hoes van de gitaar tegen zijn benen klapperen. 'Mafkees!' schreeuwt hij. Als hij weer op de stoep staat, voelt hij zijn benen trillen. Hij laat zijn gitaar tegen zijn scheenbeen rusten. De fles houdt hij in zijn hand.

'Cornelius.' Tussen de auto's door laverend komt de man uit de steeg op hem af. De panden van zijn leren jas slaan van zijn lendenen naar zijn billen als de gekortwiekte vleugels van een donkere zwaan. 'Wacht.' Even later staat de man, een twintiger, een paar jaar ouder dan Jack, hijgend voor hem. 'Gaat het?'

'Ja hoor.' Cornelis pakt zijn gitaar weer op. Hij is op zijn hoede. Het kan een stille zijn, of iemand van de belasting, of een schuldeiser. Ze zijn overal.

'Wacht.' Een strakke kaaklijn, ingevallen wangen en vervelde lippen.

'Wachten... waarom?' Hij mijdt dit soort mensen het liefst. Vaak stellen ze zomaar een zeer intieme vraag, zo'n brutale waarmee zelfs een goede kameraad een draai om zijn oren riskeert. Een omfloerste blik naar de fles in zijn hand.

'Ik wil je bedanken.'

'Waarvoor?'

'Dat je er voor me bent.'